

מי שהוציא אוהו פרק רביעי עירובין

גב.

עין משפט
נר מצוה

כט א מיי פ"ז מהל'
עירובין הלכה ט טו
ש"ע א"ח סי' מי סעף ג:
ע ב ג מיי' עט טו ש"ע
שס סעף ה:

רבינו הגנאל

ואמר שביחתי במתא
פלוגי, א"ל אביו כמאן
כרב חסדא דאמר מחלוקת
במקום פלוגי ור' יהוד'
מתייר, והא רב נחמן
[פליג] עליה ותניא
כוותיה, א"ל הדרי בי.
אמר רמי בר חמא הו'
אמר שבת יש לו ד'
אמות, פ"י (ו) המניח
עירובי יש לו ד' אמות אי
לא, ופשיט רבא דיש לו,
מרבנן לא אמרו לערב
בפת, כלומר להניח עירוב
בפת אלא להקל על
העשיר, מכלל שזה וזה
שוין, ואי אמרת המניח
עירוב אין לו ד' אמות
האי להקל הוא, להחמיר
הוא, שהרי הפסיד ד'
אמות, אלא שמע מיני יש
לו, ודמי בר חמא סבר הא
ניחא ליה דלא ניטרח,
מנתי' מי שיצא לילך לעיר
שמעבינן בה כו'. כבר
פירשנו למעלה, הניח
כוותיה דרב הונא מי שיש
לו שני בתים וביניהן שני
תחומי שבת כיון שהחזיק
בדרך קנה עירוב במקום
שיסיים שבתוהו, דברי ר'
יהוד', יתר על כן א' ר'
יוסי ב"ר יהודה אפי'
מצאו חבירו וא' לו לין
פה נת חמה או עת צינה
הוא, למחר משכים
והולך, אמר רבה אם
החזיק שצריך לומר
שביחתי במקום פלוגי
כולי עלמ' לא פליגי
דצריך, דכיון דהוא אויל
באורחא איש"פ שהחזיק
צריך לומר, כי פליגי במי
שאמר שביחתי במקום
פלוגי אם צריך להחזיק
ר' יהודה או צריך, ר' יוסי
ב"ר יהודה אומר אינו
צריך, ורב יוסף אמר
האומר שביחתי במקום
פלוגי שצריך נמי להחזיק
כולי עלמ' לא פליגי
דודאי צריך, כי פליגי
במחזיק אם צריך לומר
נמי שביחתי במקום פלוגי
אי לא, ר' יהוד' או' צריך,
ר' יוסי ב"ר יהוד' או' כיון
שהחזיק בדרך אע"פ שלא
אמר שביחתי במקום
פלוגי קנה שבתוהו במקום,
ואסיקנא כרב יוסף, דרב
יהודה בר אישתתא אייתי
לרב נתן בר הושעיא
כלכלה דפירי, כי קאזיל
שבקיה עד דנחית לדרגא
והחזיק להוליכה, א"ל
בית הכא וקדים זיל כדרב

והיה יושב ערב שבת צביתו ואומר שציתמי צביתתא מקום מסוים היה צין שני התחומין: מאי דעסיד, דעשיר את ואמרת שציתמי במקום פלוגי: והא אמר רב נחמן, דלא שרי ר' יהודה אלא במקומי ותניא כוותיה דרב נחמן לעיל: שבת, שקונה שציתה ברגליו יש לו ד' אמות לקניית בית לצד מאלפים לכל רוח: להחמיר הוא, דמפסיד ארבע אמות: **בתני' מי שיצא**, מעירו לילך בעיר אחרת שמערבין זה שסמוכה לעירו צתוך ד' אלפים: הוא מוסר לילך, ואע"פ שלא אמר כלום כדפירשתי לעיל דכיון שיש לו לשם בית ודאי לא עקר דעתו מהליכתו ונתכוון לקנות שציתה צסוף התחום והוי כעניי האומר שציתמי במקום פלוגי וקנה דהא עני הוא להחזיק בדרך ולרבי מאיר ודאי עני הוא ואי אמר הוי קני אצל השתא דיכול היה לערב ולומר שציתמי במקום פלוגי ולא אמר מספקא לן אי הוה דעתו לקנות שציתה צסוף התחום או צביתו והרי זה חמר גמל שאין לו אלא אלפים שצין ציתו לסוף התחום אצל אלפים שמעבר ציתו לצד השני הפסיד דשמא צסוף התחום קנה ומסוף התחום נמי לא קנה אלפים לצד עיר האחרת שמא לא קנה שציתה כאן כי אם צביתו: **גב' פניא נמי הכי**, דכשיש לו צ' צחים וצבייהן שני תחומי שבת עסקינן: כיון שפחזיק בדרך קנה עירוב, אף אם לא אמר שציתמי צסוף התחום וחזר: יסר על כן, אפילו לא החזיק בדרך אלא אמר לצאת והחזירו חצרו ואמר לין פה: לומר כ"ע לא פליגי דצריך, שיאמר לו חצרו לין פה דקדמתי מתנייתין דר' יהודה והחזירו חצרו והשתא ודאי משום צינה וחמה הוא דהדר ציה ודעתיה למקמי שציתה צסוף התחום ואע"פ שלא אמר אצל אם חזר מעצמו איכא למימר נמלך ולא קנה שציתה לשם דאפילו גלוי דעתא ליכא והוי יהו ככני עירו: כי פליגי להחזיק, והיינו

הא"י דהקל דהחמיר הוא, ואם תאמר תיקשי ליה לשמואל דסוף כיצד מעברין [לממן דף סב]: דאמר שבת בעיר חריצה לרבנן מהלך את כולה וחזנה לה אלפים אמנה הניח עירובו בעיר חריצה אין לו ממקומו אלא אלפים אמנה וי"ל מכל מקום צסתמא כי אורחיה כשאין נותן עירובו בעיר חריצה הוי להקל: **לומר ב"ע לא פליגי דצריך**, פי' ר"ת לומר עת חמה הוא

ועת צינה הוא דכיון שהחזירו מטעם זה אם כן כיון דעתו לילך כשתעבור חמה וצינה ולא יאל ממורת עני אצל אם צלל טעם החזירו אם כן לגמרי נתייאש מליך ויאל ממורת עני אע"פ שהחזיק בדרך וצ' יוסף אמר להחזיק כולי עלמא לא פליגי דצריך כי פליגי לומר דסבר רב יוסף כיון שמחמת חמה וצינה הוא חוזר אם כן נתייאש לגמרי מליך ולא קנה העירוב לרבי יהודה אלא כשחזר צלל טעם יתר על כן אמר ר' יוסי דאפילו הכי קנה עירוב והוה ליה לרב יוסף למנקט כי פליגי בצאמר אלא נקט צמילתיה דרב יוסף לומר אגב מילתיה דרבה ודייק רב יוסף מדלגא הזכיר ר' יהודה עת צינה ועת חמה ורבי יוסי הזכיר:

במאן אולא הא דאמר עירא, אף על פי שמוזר מוחזק כמאן כרב יוסף ואליצא דרבי יוסי, מלשון אע"פ דייק דחזר מחמת חמה וצינה ולא קנה עירוב לרבי יהודה וכרצה לא אמאי דלכ"ע בעי רבה שאמר עת צינה הוא ואי דאמר עת צינה לא שייך לשון אע"פ ופי' זה דחוק ופי' אחרון דרשי' נראה לרשי' עיקר: כמאן

לומר כמאן אולא הא דאמר עירא מי שהחזיק בדרך והחזירו חבירו הרי הוא מוחזר ומוחזק אי מוחזר למה מוחזק ואי מוחזק למה מוחזר הכי קאמר אע"פ שמוחזר מוחזק כמאן כרב יוסף ואליצא דרבי יוסי ברבי יהודה רב יהודה בר אישתתא אייתי ליה כלכלה דפירי לרב נתן בר אושעיא כי הוה אזיל שבקיה עד דנחית דרגא אמר, ליה בית הכא למחר קדים ואזיל כמאן

יתר על כן אפילו לא החזיק בדרך אלא שאמר לו חצרו לין פה ששמע ממנו שהיה רוצה לצאת ואמר לו לין פה צביתך הלילה משום צינה: ורב יוסף אמר להחזיק כ"ע לא פליגי דצריך כי פליגי לומר, לין פה דלר' יהודה אם החזיק בדרך אע"פ שלא אמר לו חצרו לין פה אלא שחזר מעצמו כמאן דאמר שציתמי במקום פלוגי דמי והחזירו חצרו דקמתי מתני' לרשי' לאו דיוקא דה"ה לחזר מעצמו אלא אורחא דמילתא נקט אצל ר' יוסי בר' יהודה תריייהו בעי חזקה ואמירה (ו) והכי קאמר מנא חצרו שהתחיל לצאת ואמר לו חצרו לין פה עמדי הלילה וקסבר רב יוסף ר' יוסי בר' יהודה להחמיר ולא תנן בצרייתא יתר על כן ואפילו אלא הכי מתן ר' יוסי אומר מנא חצרו כו'. כך שמעתי והרצה גמגומין יש (ט) דקשיא ליה לר' יוסי מאי יתר על כן ומאי אפילו יש מתרלין דרבי יוסי לא בעי חזקה כולי האי דר' יהודה אצל אמרי נואש הן דפסיעה אחת חוץ לציתו הויא חזקה וצזיר מהכי ליכא חזקה ועוד רב יוסף אמר דחזקה לא פליגי אלא צלומר וא"כ אף בחזקה פליגי, ל"א ולא שמעתי אמר רבה לומר שציתמי צתוך התחום כ"ע לא פליגי דצריך זה החזר לומר כן וכי פליגי ר' יוסי ואתא לאקולי אחזקה פליגי דשמעיה לר' יהודה דאמר החזיק ואתא איהו למימר אפילו מנא חצרו שהיה רוצה להחזיק ולא הניחו קנה עירוב וצלבד שיאמר שציתמי לשם דהואיל והיה רוצה לצאת חשבין ליה כיוצא והוי עני ורב יוסף אמר להחזיק לא פליגי דודאי חזקה צעינן דאי לא החזיק לא הוי עני כי פליגי לומר דר' יהודה בעי שיאמר שציתמי לשם וארישא דמתניתין קאי דפריש צה ואמר שציתמי בעיקרו ולא אילטריך למיהדר ומיתנייא צסיפא ואתא ר' יוסי למימר אפילו לא אמר מידי קני הואיל והחזיק דגלוי דעתא קנייה היא, וא"ת כיון דלרבי יהודה צבאומר שציתמי במקום פלוגי קאמר אמאי פליגי ר"מ עליה ומשוי ליה חמר גמל ר"מ לית ליה חזקה כי האי גוונא אלא צה בדרך ממש אצל האי כעשיר משוי ליה וקסבר ר"מ כל שהוא עשיר והיה לו לערב צפת ולא עירב צפת אלא צאמירה הפסיד צאמירתו אלפים שהיה לו לעצר הלו מציתו שסילק עצמו מרות זו וצמקום שציתתו לא נשתכר דלאו עירוב הוא ואין לו אלא אלפים הללו, ונראין הדברים דר' מאיר אכל מי שהוא עשיר פליגי וצבאומר שציתמי במקום פלוגי מדקמתי כל שיש צידו לערב כו' דאי ס"ד ר"מ עני משוי ליה להאי וטעמא משום דמספקא לן היכא ניחא ליה הוא הואיל ולא אמר אם כן מאי כל הא לא משכחת לה הך ספיקא אלא בהך לחודיה שיצא וחזר והרי זה חמר גמל מצידי ליה: מוחזר, משמע שלא קנה שציתה כלל: מוחזק, משמע דקנה: כמאן, ללישנא קמא דפרשי דרב יוסף אליצא דר' יוסי תרתי בעי אמירה דלין פה וחזקה הכי בעי ליה כמאן אולא הא דעולא דבעי תרתי שהחזיק היינו חזקה והחזירו חצרו היינו לין פה: כרב יוסף אליצא דר' יוסי יהודה, דבעי תרתי והוא הדין לרבה אליצא דר' יהודה אלא חדא מינייהו נקט, וללישנא בתרא הכי פירושא כמאן אולא הא דעולא דלא בעי למימר שציתמי במקום פלוגי דקאמר אע"פ שמוחזר דמשמע לגמרי כרב יוסף ואליצא דרבי יוסי ברבי יהודה דאמר לא צעינן לומר (ה) והאך לישנא ליכא למימר כרצה ואליצא דר' יהודה דצין רבה וצין רב יוסף תריייהו צבירא להו דרבי יהודה תרתי בעי, עד כאן: אישפסא, שם אדם: כי הוה אזיל לציתיה וצתוך ד' אלפים הוה: גחם דרגא, מעלה מן הכצש שהיה יורד מן העליה דהוה ליה החזיק בדרך: צים הנא, לין פה: כמאן

(א) [לעיל מן. חטבות ס.];
(ב) [עין לעיל לב: לה, נממרא דרבא]; (א) [לעיל גא:]; (ד) [ג' ר"ל לה, (א) [לעיל גא:]; (א) [דף גא:]; (א) [נא: ד"ה איהו]; (א) [ר"ל מ"ג]; (א) [נ"ל כי קשא לר"י וכו']; (א) [לפי גירסת רש"י שבה דפורי מוס' ד"ה לומר ד"ה כמאן ד"ה כמאן צעמוד צ' הס ד"ל];

גליון הש"ם

גב' יש לו ד' אמות או לא, עין לקמן דף ט ע"ב תרי"ח כאן שנתה לרבי: שם אפי' הרי ניחא ליה, עין לעיל לב ע"ב ודף לה ע"א:

מוסף רש"י

הנחין את עירובו יש לו ד' אמות, כלומר ארבע אמות ספיקו הוה להו כמקופות מחילות, וכי הכי דהטות את עירובו צבית שמקמתו צמחוס ומקמתו חוץ לתחום מהלך את כולה וחזנה לו אלפים אמה, דהו כל היתא כאילו הוה צתוך תחומה, כדאמרינן לקמן צבילך מעברין (פא), אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה כו' הא נמי כל ארבע אמות הוה להו צבית ומאי לציתוי מחוץ לתחום כו' עיר התחום (דע"ל גב). הואיל ותכנין לקנות שם שציתה יש לו ארבע אמות, דהואיל והנהו ארבע אמות מצולען צתומה הוה להו כתחומה (בע"ל דה).

(א) נראה דוסר כאן וז"ל פי שבת מי שקנה שפיה ברגליו ט' לו ד"ל לצד מאלפים לל רות.